مجله علوم پزشکی رازی دوره ۳۱، شماره پیوسته ۱۶۱، ۵ دی ۱۴۰۳ https://doi.org/10.47176/rjms.31.161

مقاله پژوهشی

شناسایی عوامل آسیب‌زا در روابط والد و نوجوان

خاتون ملاحی: دانشجوی دکتری روانشناسی، گروه روان شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران

نادره سهرابی شگفتی: دانشیار، گروه روان شناسی، واحد مرودشت، دانشگاه آزاد اسلامی، مرودشت، ایران. (* نویسنده مسئول) sohrabi_sh2006@yahoo.com

سیامک سامانی: دانشیار، گروه روان شناسی تربیتی، واحد شیراز، دانشگاه آزاد اسلامی، شیراز، ایران

صدرالله خسروی: استادیار، گروه روان شناسی، واحد فیروزآباد، دانشگاه آزاد اسلامی، فیروزآباد، ایران

چکیده

زمینه و هدف: نوجوانی یکی از مراحل بحرانی دوران رشد است که با تغییرات جسمانی، هیجانی و اجتماعی مشخص می‌شود. امروزه به ارتباط والد و نوجوان توجه زیادی می‌شود، به همین دلیل ضرورت دارد تا عوامل آسیب‌زا در روابط والد و نوجوان را شناسایی کرد تا بتوان راهکارهایی به منظور بهبود روابط بین نوجوانان و والدین ارائه کرد. با توجه به اهمیت موضوع، پژوهش حاضر به بررسی شناسایی عوامل آسیب‌زا در روابط والد و نوجوان می‌پردازد.

روش کار: در این پژوهش، از روش ترکیبی و رویکرد اکتشافی استفاده شد. نمونه‌گیری در بخش کیفی به صورت هدفمند و با تکنیک شبکه متخصصان انجام شد که ۲۳ نفر در مصاحبه شرکت کردند. جامعه آماری در بخش کمی کلیه دانش آموزان دختر و پسر متوسطه دوم بود که تعداد ۳۷۹ نفر از آنها به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای ساده انتخاب شدند. ابزار مورد استفاده در بخش کیفی پژوهش، مصاحبه‌ی نیمه ساختاریافته و در بخش کمی پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود. تحلیل داده‌های بخش کیفی بر اساس کدگذاری باز، انتخابی و نظری بود و داده‌های بخش کمی با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت. در بخش کمی پژوهش، تحلیل عاملی تأییدی و مدل معادلات ساختاری از طریق نرم‌افزار Smart PLS 3 انجام گرفت.

یافته‌ها: نتایج پژوهش بر مبنای مصاحبه‌ها نشان داد که عوامل آسیب زا در روابط والد و نوجوان عبارتند از: ۱) عدم استقلال دادن به نوجوانان؛ مقایسه فرزندان؛ عدم آزادی عمل داشتن؛ عدم ارتباط صحیح با نوجوانان؛ عدم اعتماد به نوجوانان؛ عدم آگاهی والدین؛ والدین مستبد؛ عدم درک والدین. نتایج همچنین در بخش کمی نشان داد که مقایسه فرزندان؛ عدم ارتباط صحیح با نوجوانان؛ عدم اعتماد به نوجوانان؛ عدم آگاهی والدین؛ والدین مستبد؛ عدم درک والدین از جمله عوامل آسیب زا در روابط والد و نوجوان می‌باشد.

نتیجه‌گیری: به طور کلی می‌توان گفت که شناسایی هر یک از عوامل آسیب‌زا روابط والد و نوجوان باعث می‌شود که ریشه‌های مشکلات بین والدین و نوجوانان شناسایی شود و در نتیجه بهبود یابد.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت‌کننده: حامی مالی ندارد.

کلیدواژه‌ها

نوجوانان،

ارتباط والد و نوجوان،

عوامل آسیب‌زا روابط والد و نوجوان

تاریخ دریافت: ۱۴۰۳/۰۵/۱۴

تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۱۰/۰۵

شیوه استناد به این مقاله:

Malahi K, Sohrabi Shegefti N, Samani S, Khosravi S. Identifying Harmful Factors in Parent- Adolescent Relationships. Razi J Med Sci. 2024(25 Dec);31.161.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en).

*انتشار این مقاله به‌صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 4.0 صورت گرفته است.

Razi Journal of Medical Sciences. 2024(25 Dec);31.161. https://doi.org/10.47176/rjms.31.161

Original Article

Identifying Harmful Factors in Parent- Adolescent Relationships

Khatoon Malahi: PhD student, Department of General Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran
Nadereh Sohrabi Shegefti: Associate Professor, Department of General Psychology, Marvdasht Branch, Islamic Azad University, Marvdasht, Iran (* Corresponding Suthor) sohrabi_sh2006@yahoo.com
Siamak Samani: Associate Professor, Department of Educational Psychology, Shiraz Branch, Islamic Azad University, Shiraz, Iran
Sadrollah Khosravi: Assistant Professor, Department of Psychology, Firoozabad Branch, Islamic Azad University, Firoozabad, Iran

Abstract

Background & Aims: Adolescence is one of the critical stages of growth, which is characterized by physical, emotional and social changes. The growth period is not necessarily linear or coordinated in all contexts. A teenager almost always has a different rate of growth in different areas. Basically, adolescence is an uneven time, because progress in one area is not necessarily synchronized with other areas. In justifying the inconsistencies of adolescence, attention should be paid to various individual-environmental factors. Adolescent behaviors are the result of the child's learning in the family and society, the behaviors of adolescents are not only the result of environmental factors, but the behavior reflects the process of mutual determinism. Researches show that nowadays the relationship between parents and teenagers is given a lot of attention, for this reason, it is necessary to identify the harmful factors in the relationship between parents and teenagers so that solutions can be provided to improve the relationship between teenagers and parents. Considering the topic's importance, the present research examines the identification of harmful factors in parent-teenage relationships. Many factors play a role in creating traumatic relationships between parents and teenagers. Among these factors is access to information, development of individualism, change of reference group and the emergence of values, biological and psychological changes related to puberty, autonomy and independence of teenagers, cognitive development of teenagers, attachment style of teenagers and peer group and friendships of the era. Adolescence, parenting styles, marital conflict, the socio-economic base of the family, parent-teen conflict resolution style, parent-teen communication skills, and parent-teen personality traits, differences in perception, the complexity of identity issues, gender, life choices, and progress, change In communication and power, changes in attachment, values, parenting style of parents, marital conflicts and personality traits are mentioned. Thinking about the background of the research shows that although the results of quantitative research can be generalized, in them it is enough to examine a few questions and hypotheses about the existence of some factors and variables, and since the understanding and role of the actor and his lived experience It was not taken into account and the data was obtained only with the questionnaire, access to the deep layers of the investigated phenomenon is less provided. The few researches that have been conducted that have examined the lived experience of the participants are not comprehensive and have only addressed several factors. Therefore, it can be said that most of the research conducted in this field is scattered and the researchers have not yet provided a comprehensive model of the damaging factors of parent-teenage relationships, so it is necessary to conduct studies

Keywords
Adolescents,
Parent Adolescent Relationship,
Traumatic Factors of Parent Adolescent Relationship

Received: 04/08/2024
Published: 25/12/2024

in a mixed method to identify the underlying factors of damaging relationships. The parent-teenager should be identified and investigated. Therefore, the main question of the research is, what are the underlying factors that cause damage to parent-adolescent relationships?

Methods: In this research, a combination method and an exploratory approach were used. Sampling in the qualitative section was done purposefully and with the expert network technique, and 23 people participated in the interview. The statistical population in the quantitative section was all male and female secondary school students, 379 of whom were selected by simple stratified sampling. The tool used in the qualitative part of the research was a semi-structured interview and in the quantitative part, a researcher-made questionnaire. The analysis of the data of the qualitative part was based on open, selective, and theoretical coding, and the data of the quantitative part was analyzed using descriptive and inferential statistics. In the quantitative part of the research, confirmatory factor analysis and structural equation model were performed using Smart PLS 3 software.

Results: The final results of the research based on the interviews showed that the harmful factors in parent-teenager relationships are: Lack of independence for teenagers; Comparison of children; lack of freedom of action; lack of proper communication with teenagers; lack of trust in teenagers; parents' lack of knowledge; Authoritarian parents; Lack of parental understanding. The results also showed in the quantitative section that the comparison of children; lack of proper communication with teenagers; lack of trust in teenagers; parents' lack of knowledge; Authoritarian parents; Parents' lack of understanding are one of the harmful factors in parent-teenage relationships.

Conclusion: Parents with their behavior, speech, and in general with the way they raise their child and the type of interaction have a great impact on the behavior patterns and personality structure of their growing child and can in this way give society a healthy or unhealthy person from the point of view of psychology. Some religions adopt a strict and autocratic method in which the child must obey their command without question, some adopt a permissive and completely free method in which the child is allowed to do as he wants. act and some others choose a logical, serious, and at the same time warm and sincere method in which the children are aware of the reason for each behavior and have the right to express their opinions. In fact, the family is the first unavoidable and inevitable environment that a child comes in contact with, an environment where children inevitably open their eyes and begin their growth. From the time of birth to several years, the child is in contact only with the family, and in these years, due to close and constant contact, the family plays a very significant role in the formation of his personality and behavior. Based on the results of this research, it can be said that identifying each of the traumatic factors of parent-adolescent relationships causes the roots of problems between parents and adolescents to be identified and thus improved.

Conflicts of interest: None
Funding: None

Cite this article as:
Malahi K, Sohrabi Shegefti N, Samani S, Khosravi S. Identifying Harmful Factors in Parent- Adolescent Relationships. Razi J Med Sci. 2024(25 Dec);31.161.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en).

*This work is published under CC BY-NC-SA 4.0 licence.

مقدمه

نوجوانی یکی از مراحل بحرانی دوران رشد است که با تغییرات جسمانی، هیجانی و اجتماعی مشخص می‌شود (۱). دوره رشد لزوماً در همه زمینه‌ها خطی یا هماهنگ نیست. یک نوجوان تقریباً همیشه در حوزه‌های مختلف میزان رشد متفاوتی دارد (۲). اصولاً نوجوانی زمان ناموزونی است، زیرا پیشرفت در یک حوزه لزوماً با سایر زمینه‌ها هماهنگ نیست. در توجیه ناهماهنگی‌های دوره نوجوانی باید به عوامل مختلف فردی- محیطی توجه داشت. رفتارهای نوجوان ناشی از یادگیری‌های کودک در خانواده و جامعه است، رفتارهای نوجوانان تنها منتج از عوامل محیطی نیست بلکه رفتار منعکس کننده فرایند جبر متقابل است (۳).

تعداد کمی از دوره‌های زمانی رشد به اندازه دوران نوجوانی شامل تغییرات می شود. به این ترتیب، رشد نوجوانان یکی از موضوعات مرتبط با کودک است که به طور گسترده مورد مطالعه قرار گرفته است (۴). بسیاری از چارچوب های نظری تلاش می‌کنند تا فرآیندها و نتایج رشد نوجوانان را توضیح دهند. چارچوب های نظری اولیه بر نظریه روانکاوی تکیه می‌کنند و از عبارت «طوفان و استرس» برای مفهوم‌سازی رشد نوجوان استفاده می‌کنند، به‌ویژه زمانی که به روابط نوجوانان والدین مربوط می شود این چارچوب‌ها پیشنهاد می‌کنند که الگوی هنجاری رشد نوجوان مستلزم شورش، درگیری بیش از حد والد-نوجوان، و عدم مشارکت است (۵). .. با این حال، تحقیقات جدیدتر نشان می‌دهد که تنها ۵ تا ۱۵ درصد از خانواده‌ها روابط والدین-نوجوان را تحمل می‌کنند که با سطوح مزمن و شدید تعارض مشخص شده است. بنابراین، نظریه‌های طوفان و استرس ممکن است نماینده همه نوجوانان نباشد (۶). اگرچه تصور نمی‌شود که رشد هنجاری نوجوان شامل تعارض و جدایی شدید در تئوری‌های طوفان و استرس باشد، احساسات منفی و صمیمیت با والدین به ترتیب در طول دوره نوجوانی افزایش و کاهش می‌یابد (۷). علاوه بر این، نظریه فردیت، نظریه‌ای که اخیراً توسعه یافته است، بر اهمیت فردیت و پیوند در طول این تغییرات رشدی تأکید می‌کند. این نظریه بر رابطه مبادله‌ای بین نوجوانان و والدین آنها تأکید می‌کند، جایی که دلبستگی‌های عاطفی مثبت به نوجوانان اجازه می‌دهد تا احساسات منفی و استقلال تازه یافته شده را در یک زمینه حمایتی تجربه کنند (۸). بنابراین، فردیت به عنوان فرآیندی از دگرگونی‌های رابطه‌ای عمل می‌کند که منجر به یک رابطه متقابل فزاینده بین نوجوانان و والدین آنها می‌شود. این دگرگونی‌ها از طریق درگیری‌ها بر سر مسائل روزمره مورد مذاکره قرار می‌گیرند، جایی که نوجوانان و والدینشان در مورد روابط متغیر خود مذاکره می‌کنند، زیرا کنترل و استقلال بین والدین و نوجوان برابرتر می‌شود (۹). تئوری فردیت همچنین نشان می دهد که روابط والدین-نوجوان هم با مقدار متوسط تعارض و هم نزدیکی و حمایت مشخص می شود. بنابراین، نوجوانان از طریق درگیری با والدین خود و همچنین با حمایت والدین خود به فردیت دست می‌یابند (۱۰). عوامل بسیار در ایجاد روابط آسیب‌زای بین والدین و نوجوان نقش دارند. از جمله این عوامل می‌توان به دسترسی به اطلاعات، رشد فردگرایی، تغییر گروه مرجع و پیدایش ارزش‌ها، تغییرات زیست‌شناختی و روانشناختی مربوط به بلوغ، خودمختاری و استقلال طلبی نوجوان، رشد شناختی نوجوان، سبک دلبستگی نوجوان و گروه همسالان و دوستی¬ های دوران نوجوانی، سبک‌های فرزندپروری، تعارض زناشویی، پایگاه اجتماعی- اقتصادی خانواده، سبک حل تعارض والدین و نوجوان، مهارت‌های ارتباطی والدین و نوجوان و ویژگی‌های شخصیتی والدین و نوجوان، اختلاف در ادراک، پیچیده شدن مسائل هویتی، جنسیت، انتخاب های زندگی و پیشرفت، تغییر در ارتباط و قدرت، تغییر در دلبستگی، ارزش‌ها، سبک فرزندپروری والدین، تعارضات زناشویی و ویژگی‌های شخصیتی اشاره کرد (۱۱).

تفکر در پیشینه پژوهش نشان می‌دهد که اگر چه نتایج پژوهش‌های کمّی، قابل تعمیم هستند، اما در آنها به بررسی چند سؤال و فرضیه دربارهٔ وجود برخی از عوامل و متغیرها بسنده شده است و از آنجا که فهم و نقش کنشگر و تجربه زیسته او مورد توجه نبوده و داده‌ها تنها با پرسشنامه حاصل شده، دسترسی به لایه‌های عمیق پدیده مورد بررسی کمتر فراهم شده است (۱۲). اندک پژوهش‌های انجام شده نیز که تجربه

زیسته مشارکت‌کنندگان را بررسی کرده‌اند، جامع نبوده و تنها به تعدادی از عوامل پرداخته‌اند (۱۳). بنابراین می‌توان گفت که بیشتر پژوهش‌های انجام شده در این زمینه پراکنده است و پژوهشگران تاکنون الگویی جامع از عوامل آسیب‌زای روابط والد– نوجوان ارائه نکرده اند (۱۴). بنابراین ضروری است که مطالعاتی به روش آمیخته انجام شود تا عوامل زمینه ساز آسیب‌زای روابط والد- نوجوان شناسایی و مورد بررسی قرار گیرد (۱۵). از این رو، سؤال اصلی پژوهش این است که عوامل زمینه‌ساز آسیب‌زای روابط والد– نوجوان کدام‌اند؟

روش کار

در پژوهش حاضر از رویکرد روش‌های آمیخته که در مقایسه با رویکردهای کمی و کیفی رویکردی نسبتاً جدید است، استفاده شده است که در کمیسیون کد اخلاق دانشگاه آزاد واحد مرودشت با کد IR.IAU.M.REC.1402.003 به تصویب رسید. در مرحله کیفی، ابزار گردآوری داده‌ها مصاحبه بوده که یکی از ارکان اصلی در روش تحقیق آمیخته اکتشافی محسوب می‌شود. ابزار مورد استفاده در بخش کمی پرسشنامه‌ی محقق ساخته بود. در تحقیق حاضر، جهت شناسایی عوامل آسیب‌زا در روابط والد و نوجوان از مصاحبه‌های بدون ساختار استفاده گردید. در بخش کیفی از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. با توجه به ماهیت پژوهش کیفی و همچنین ابزار گردآوری داده ها در این تحقیق (مصاحبه بدون ساختار) از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شد. نمونه‌گیری در بخش کیفی به‌صورت هدفمند و با تکنیک شبکه متخصصان انجام شد که ۲۳ نفر در مصاحبه شرکت کردند. جامعه آماری در بخش کمی کلیه دانش آموزان دختر و پسر متوسطه دوم بود که تعداد ۳۷۹ نفر از آنها به روش نمونه‌گیری طبقه‌ای ساده انتخاب شدند. تحلیل داده‌های بخش کیفی بر اساس کدگذاری باز، انتخابی و نظری بود و داده‌های بخش کمی با استفاده از آمار توصیفی و استنباطی مورد تحلیل قرار گرفت. در بخش کمی پژوهش، تحلیل عاملی تأییدی و مدل معادلات ساختاری از طریق نرم‌افزار Smart PLS 3 انجام گرفت.

یافته‌ها

تجزیه و تحلیل داده‌های مصاحبه منجر به شکل‌گیری ۱۵۸ کد اولیه، ۸ مقوله اصلی عنوان گردید. همان‌طور که در جدول شماره ۱ مشاهده می شود، در ارتباط با این سوال پژوهش عمده‌ترین عوامل آسیب‌زا در روابط والد و نوجوان شناسایی شد. بنابراین، در ادامه پاسخگویی به سؤال پژوهش و با استفاده از نتایج مصاحبه‌های نیمه‌ساختاریافته طی سه مرحله کدگذاری و نیز با الهام از ادبیات نظری و تجربی موضوع، کدهای شناسایی شده در ۸ مقوله فرعی دسته‌بندی شده است. همان‌گونه که در جدول شماره ۱ ملاحظه می شود مقولات هشت‌گانه عبارتند از: عدم استقلال دادن به نوجوانان؛ مقایسه فرزندان؛ عدم آزادی عمل داشتن؛ عدم ارتباط صحیح با نوجوانان؛ عدم اعتماد به نوجوانان؛ عدم آگاهی والدین؛ والدین مستبد؛ عدم درک والدین.

با توجه به نتایج جدول شماره ۲، R^2 برابر با ۰/۵۱۴ است، می توان گفت که در سطح متوسط به بالا قرار دارد. آزمون Q^2 بیان می‌کند که آیا کیفیت پیش بینی ما برای رد و یا تأئید فرضیه‌های بالا هست یا نه. استاندارد این مقدار به شرح زیر است: این مقدار ۰/۲ ضعیف، ۰/۱۵ متوسط و ۰/۳۵ قوی است. با توجه به نتایج این پژوهش، کیفیت پیش بینی فرضیه های پژوهش تأثیر می گذارد، در حد متوسط است. حال برای تأئید کیفیت مدل به سراغ آزمون Gof می‌رویم. استاندارد این مقدار به شرح زیر است: این مقدار ۰/۱ ضعیف، ۰/۱۵ متوسط و ۰/۳۵ قوی است. با توجه به نتایج این پژوهش (۰/۵۷۱)، کیفیت کلی مدل، در حد قوی است.

در جدول شماره ۳ نتایج ضریب مسیر و معناداری و کیفیت مدل تأثیر متغیرهای پژوهش بر همدیگر آمده است.

طبق آماره t در جدول شماره ۴ تأثیر عدم استقلال و آزادی عمل بر ارتباط والدین و نوجوان در خارج از

جدول ۱- دسته‌بندی کدهای شناسایی شده در قالب مقولات فرعی

مقوله بندی	کدهای باز
عدم استقلال دادن به نوجوانان	عدم توجه به استقلال نوجوانان؛ محدود کردن بیش از حد فرزندان؛ مداخله بیش از حد در امور همدیگر؛ میدان ندادن به نوجوان برایی رسیدن به درخواسته ها و اهداف آینده اش؛ اجبار کردن نوجوان به کارهایی که علیرغم علایق و سلیقه وی می باشد مثلا نوع پوشش- انتخاب رشته و دوستی ها و.....؛ عدم استقلال و میدان دادن به نوجوان برای بدست اوردن تجارت لازم یک زندگی و پختگی
مقایسه فرزندان	مقایسه فرزندان با دیگران؛ مقایسه نوجوان با همسالان و یا نوجوانان دیگر در خانواده و دوستان؛ مقایسه نوجوان به دیگران؛ مقایسه نوجوانان با فرزندان سایر اقوام؛ مقایسه نوجوانان با نوجوانان اقوام؛ مقایسه با دیگران
عدم آزادی عمل داشتن	کنترل گری والدین در همه ابعاد نوجوان به خصوص در تعاملات بادوستان و همکلاسی ها؛ عدم آزادیهای لازم از سوی والدین؛ عدم آزادی به نوجوان جهت تصمیم گیری های مختلف؛ محدود کردن فرزندان؛ عدم آزادی عمل کامل به نوجوانان؛ عدم آزادی عمل نوجوانان در بیان خواسته هایشان؛ عدم ارائه آزادی‌هایی لازم در زندگی به نوجوان
عدم ارتباط صحیح با نوجوانان	رابطه خوب نداشتن با فرزندان؛ عدم مشارکت و نظرخواهی و شور با نوجوان؛ عدم ارتباط موثر و صمیمی بین والد و نوجوان؛ عدم همراهی و همدلی بانوجوان؛ عدم ارتباط والدین با نوجوانان؛ عدم شور و مشورت از والدین بدلیل ترس از قضاوت شدن و یا سرکوب شدن؛ عدم ارتباط دوستانه با نوجوانان؛ عدم ارتباط صحیح والدین با نوجوانان
عدم اعتماد به نوجوانان	عدم اعتماد و اطمینان لازم به فرزندان؛ عدم اطمینان خانواده به فرزندان؛ عدم اطمینان؛ عدم اعتماد و ایمان به نوجوانان؛ شک و تردید داشتن نسبت به نوجوانان؛ عدم اعتماد به نوجوانان
عدم آگاهی والدین	انجام دادن همان کارهای ممنوعه برای بچه ها توسط والدین؛ روش تربیتی نامناسب و غلط والدین؛ نقص در تربیت و روش فرزند پروری؛ افکار بیهوده والدین در مورد فرزندان؛ عدم اگاهی والدین در ابعاد مختلف؛ عدم مطالعه و علم کافی برای تربیت فرزندان
والدین مستبد	وادار کردن بچه ها به پذیرش رفتارهای والدین؛ وادار کردن بچه ها به لجبازی کردن؛ عدم اجازه والدین برای تعاملات دختر و پسر بنا به تربیت سنتی و فرهنگی و اعتقادات خانوادگی؛ کنترل گری های بیش از اندازه؛ تقاضای اطلاعات بی چون و چرا از فرزندان؛ اجبار پذیرش افکار – نگرش و اعتقادات والدین؛ جبهه گیریهای سختگیرانه در مورد نوجوانان؛ تحمیل اعتقادات و عقاید خود به فرزندان؛ کنترل بیش از حد والدین؛ فضای کاملاً بسته تربیت فرزندان؛ عدم اجازه حرف زدن به نوجوانان؛ بکار بردن اجبار در برابر خواسته های خودشان نه نوجوان؛ ترس از والدین؛ امر و نهی کردن بیش از حد؛ سخت گیریهای والدین برای جلوگیری از آسیب نوجوان؛ بی‌توجهی به خواسته‌های نوجوان در ابعاد مختلف زندگی مثل اقتصادی – نگرشی – اعتقادی؛ تحمیل عقاید والدین به نوجوانان
عدم درک والدین	عدم درک والدین از نوجوانان؛ عدم توجه به لذت نوجوانان؛ عدم درک فرزندان؛ درک نشدن از سوی والدین ؛ عدم درک و حمایت عاطفی از سوی والدین؛ عدم درک والدین از مسایل روز جامعه ؛ عدم درک متقابل بین والد و نوجوان؛ عدم درک خواسته های نوجوانان؛ عدم توجه به سلائق نوجوانان؛ عدم درک نوجوانان؛ عدم درک والدین

جدول ۲- روایی و پایایی

متغیر	AVE	پایایی ترکیبی (Composite Reliability)	آلفای کرونباخ (Cronbach's Alpha)
عدم استقلال دادن به نوجوانان	۰/۶۲۱	۰/۸۶۷	۰/۷۹۸
مقایسه فرزندان	۰/۵۴۳	۰/۸۵۶	۰/۷۹۲
عدم آزادی عمل داشتن	۰/۵۶۳	۰/۸۳۷	۰/۷۵۸
عدم ارتباط صحیح با نوجوانان	۰/۵۵۹	۰/۸۳۱	۰/۷۲۷
عدم اعتماد به نوجوانان	۰/۵۴۶	۰/۸۵۷	۰/۷۹۲
عدم آگاهی والدین	۰/۵۴۸	۰/۸۲۸	۰/۷۲۴
والدین مستبد	۰/۵۰۸	۰/۸۶۰	۰/۸۰۶
عدم درک والدین	۰/۶۱۸	۰/۸۶۶	۰/۷۹۵
ارتباط والد و نوجوان	۰/۶۰۱	۰/۸۸۳	۰/۸۳۴

بازه زمانی ۱/۹۶- و ۱/۹۶ نمی‌باشد لذا به همین منظور تأثیر هر یک از متغیر ها بر ارتباز والد و نوجوان در سطح اطمینان ۹۹ درصد معنی‌داری ندارد. اما تأثیر مقایسه فرزندان، عدم ارتباط صحیح با نوجوانان، عدم اعتماد به نوجوانان، عدم آگاهی والدین، عدم درک والدین بر ارتباط والد و نوجوانان معنی‌دار بود.

بحث

بر اساس تحقیق و مصاحبه انجام شده با نوجوانان، اکثر آن ها اذعان داشتند که با پدر و مادر خود مشکل دارند و این مشکلات از جانب والدین می باشد و اینکه دنیای پدر و مادر با دنیای نوجوانان تفاوت دارد و شیوه و رفتاری که با نوجوانان دارد، باعث می‌شود که مسائل

جدول ۳- نتایج ضریب مسیر و معناداری و کیفیت مدل تأثیر متغیرهای پژوهش بر همدیگر

اثر سازه	به سازه (تأثیر مستقیم)	R^2	آزمون ارتباط پیش بین (Q^2)	آزمون کیفیت کلی مدل
عدم استقلال دادن به نوجوانان	روابط والد و نوجوان	۰/۵۱۴	۰/۳۵۶	۰/۵۷۱
مقایسه فرزندان				
عدم آزادی عمل داشتن				
عدم ارتباط صحیح با نوجوانان				
عدم اعتماد به نوجوانان				
عدم آگاهی والدین				
والدین مستبد				
عدم درک والدین				

جدول ۴- ضرایب مسیر و آماره ی t (تأثیر هر یک از عوامل شناسایی شده بر ارتباط والد و نوجوانان)

اثر سازه	به سازه (تأثیر مستقیم)	ضریب مسیر	مقدار t	سطح معنی داری
عدم استقلال دادن به نوجوانان	ارتباط والد و نوجوانان	۰/۰۷۴	۱/۳۸۵	۰/۵۳۱
مقایسه فرزندان		-۰/۱۴۷	۲/۸۲۱	۰/۰۰۰
عدم آزادی عمل داشتن		-۰/۰۴۵	۰/۹۰۵	۰/۸۶۴
عدم ارتباط صحیح با نوجوانان		-۰/۱۱۴	۲/۰۵۵	۰/۰۴۹
عدم اعتماد به نوجوانان		-۰/۰۸۲	۱/۹۶۲	۰/۰۴۸
عدم آگاهی والدین		-۰/۴۰۷	۷/۵۵۶	۰/۰۰۰
والدین مستبد		-۰/۱۳۰	۱/۹۷۸	۰/۰۴۶
عدم درک والدین		-۰/۱۴۳	۲/۵۵۲	۰/۰۰۲

و مشـــکلات عمده‌ای در روابط بین والدین و نوجوانان پیش بیاید. نتایج حا ضر هم سو با نتایج مطالعات یا شا (Yaşa) (۲۰۲۰) (۱۴) و وا نگ (Wang) و هم کاران (۲۰۲۲) (۵) می‌باشـــد. نشـــانه‌های تجربی وجود دارد مبنی بر اینکه والدینی که پیوندهای نزدیک با فرزندان خرد سال خود دارند، آگاهی بی‌شتری از محل سکونت اوایل نوجوانی خود دارند، زیرا آنها اقدامات خاصـــی را برای به دســـت آوردن آن انجام می‌دهند. علاوه بر این، به نظر می‌رسد نوجوانانی که پیوندهای عاطفی نزدیکی با وا لدین خود دار ند، تما یل بیشـــتری به افشـــای داوطلبانه اطلاعات مربوط به فعالیت های روزمره خود برای والدین خود دارند و از درگیر شـــدن در رفتارهای پرخطر خودداری می‌کن ند (۵). بـ نابراین، پیو ند های عاطفی نزدیک بین والدین و نوجوانان آنها برای تو سعه روابط وا لدین-نوجوان و کاهش درگیری نوجوا نان در رفتارهای پرخطر مهم است. والدین با رفتار، گفتار و در کل با نحوه پرورش فرزند و نوع تعامل تاثیر زیادی بـــر الگوهای رفتاری و ساختار شخ صیتی کودک در حال ر شد خود گذارده و می‌توانند از این طریق فردی سالم یا ناســـالم از نظر روانی تحویل جامعه دهند. برخی و الدین روشـــی ســـخت گیرانه و اســـتبدادی را در پیش می‌گیرنـد کـه در آن فرزند باید تابع بی چون و چرای فرمان آن‌ها باشد، برخی روشی سهل گیرانه و کـــاملاً آزاد رااتخاذ می‌کنند که در آن فرزند اجازه دارد تا هر طور که می‌خواهد عمل کند و برخی دیگـــر روشـــی منطقی، جدی و در عین حال گرم و صـــمیمیا نه را برمی‌گزینند که در آن فرزنـــدان از دلیـــل هـــر رفتـــارآگاهند و حق اظهار نظر دارند. در واقع خانواده نخســـتین محیط اجتناب ناپذیر و حتمی اســـت که کودک با آن تماس مـــی‌گیـرد، محیطـی کـه فرزندان

،لاجرم در آن چشم گشوده و رشد خویش را آغاز می‌کند. کودک از هنگام تولد تا سالیانی چند، تنها با خانواده در تماس است و در این سال ها بر اثر تماس نزدیک و دائمی، خانواده نقش بسیار قابل ملاحظه‌ای در سازندگی شخصیت و سلوک وی دارد (۱۳).

والدین مستبد، اغلب فرزندان خود را تحقیر می‌کنند و در مورد تنبیه به کار گرفته شده، هیچ توضیحی نمی‌دهند و اجرای تادیب‌های قوی، سبب اختلال در پردازش نوجوانان نسبت به پیام‌ها و صحبت‌های والدین و دیگران می شود و آنان در ترس دایم به سر می‌برند. بطور کلی می‌توان گفت که کودکان دارای والدین مستبد، به نا شاد بودن، عدم اعتماد به دیگران، ضعف ارتباطی با همسالان و ناسازگاری در مدرسه تمایل نشان می‌دهند، پیشرفت درسی کمتری دارند و رفتارهای مشابه والدین در آن‌ها تقویت می‌شود. این کودکان، مضطرب، گوشه گیر و ناخشنود هستند. در صورت ناکامی، با خصومت و خشم واکنش نشان می دهند(۱۱).

دگرگونی‌های سریع و پیچیده جوامع انسانی به مرور زمان بر شیوه‌های فرزند پروری انسان‌ها اثری اساسی بر جای گذاشته است و خانواده‌ها اکنون تلاش می‌کنند فرزند خود را از همان اوان کودکی برای بردن گوی سبقت از همسالانشان آماده کنند. این شیوه تربیتی سبب شده است که فرزندان زمانی خود را با ارزش بدانند که مورد تأیید والدین خود قرار بگیرند و چون تأیید والدین و دیگران نقش اساسی در ساختار شخصیتی افراد دارد می‌کوشند تلاش خود را دوچندان کنند تا به انتظارات آنان پاسخ مثبت دهند (۱۵). گاهی اوقات همین حساسیت و توجه بیش از حد والدین و توقعات بیش از اندازه آن‌ها می‌تواند بر برخی عوامل شخصیتی و روان شناختی فرزندانشان اثر بگذارد. والدین کمال‌گرا نه تنها به تحقیر موفقیت‌های خود می‌پردازند بلکه پذیرفتن و پاداش دادن به تلاش‌های کودکان را نیز دشوار می‌پندارند. آن‌ها به جای تأیید رفتار کودکانشان پیوسته آن‌ها را به انجام کارهای بهتر وا می‌دارند و به آن‌ها هشدار می‌دهند. این کودکان هیچ‌گاه احساس خرسندی نمی‌کنند زیرا رفتار آنها به اندازه کافی خوب نیست تا نظر والدین را جلب کند بنابراین این کودکان مانند والدینشان موفقیت‌های خود را کوچک می‌شمارند و احساس می‌کنند هیچ گاه چشم داشت‌های والدینشان را برآورده نخواهند ساخت (۹). شکاف نسل‌ها، جامعه را از تکاپو و اشتیاق نسل‌های جوان و تازه‌نفس محروم کرده و عرصه را بر خلاقیت و نوآوری تنگ می‌کند. جامعه را از تبدیل شدن به یک پیکر واحد بازمی‌دارد و انسجام سازنده آن را برهم می‌زند. تجربه‌های پر سابقه و مهارت‌های ارزشمند رفتاری و عملکردی نسل‌های زنجیروار را عقیم می‌گذارد و راه‌های پیشرفت را مسدود می‌کند. فضای اعتماد را از بین می‌برد و منافع فرد را بر مصالح جمعی مقدم جلوه می‌دهد (۵). همچنین شکاف نسل‌ها در میان اعضای خانواده، اختلاف و پرخاشگری به وجود می‌آورد و بحران‌های بیرونی را به محیط امن و آرام خانواده می‌کشاند. بر عصبیت اجتماعی می‌افزاید و موضع‌گیری افراد و گروه های سنی علیه یکدیگر را در عرصه‌های مختلف موجب می شود. پیوندهای عاطفی را که لازمه حیات اجتماعی انسان است به تدریج ضعیف می‌کند و بیگانگی افراد یک خانواده، فامیل، محله و شهر را با یکدیگر رقم می‌زند. به طور کلی می‌توان گفت شکاف نسل‌ها بحرانی است که بحران می‌آفریند و بروز آسیب‌های اجتماعی را سرعت بخشیده و تسهیل می‌کند (۴).

پیشنهادات

والدین باید با ایجاد فضای گفت‌وگوی باز و بدون قضاوت، به نوجوانان احساس امنیت و درک متقابل بدهند. تقویت مهارت‌های ارتباطی مانند گوش دادن فعال و همدلی می‌تواند به کاهش تنش‌ها کمک کند. تعیین مرزهای منطقی و انعطاف پذیر، باعث ایجاد تعادل بین استقلال نوجوان و نقش والدین می‌شود. والدین باید الگوی مثبتی از مدیریت استرس و حل تعارض باشند تا نوجوانان نیز این مهارت‌ها را بیاموزند. مراجعه به مشاور یا شرکت در دوره‌های تربیتی می‌تواند به والدین در درک بهتر نیازهای روان شناختی

نوجوانان کمک کند.

محدودیت‌ها

دسترسی به نمونه‌های کافی و متنوع از والدین و نوجوانان ممکن است دشوار باشد و نتایج را تحت تأثیر قرار دهد. احتمال دارد پاسخ‌دهندگان در بیان تجربیات خود دچار سوگیری شوند یا به دلایل شخصی از ارائه اطلاعات دقیق خودداری کنند. محدودیت‌های زمانی و منابع پژوهشی می‌تواند عمق تحلیل داده‌ها را کاهش دهد. تفاوت‌های فرهنگی و اجتماعی ممکن است بر تعمیم‌پذیری یافته‌ها تأثیر بگذارد. امکان دارد برخی متغیرهای مداخله‌گر که بر روابط والد و نوجوان اثر دارند، در پژوهش کنترل نشوند.

نتیجه‌گیری

روابط والد و نوجوان تحت تأثیر عوامل متعددی قرار دارد که شناخت این عوامل می‌تواند به بهبود تعاملات و کاهش تعارضات کمک کند. ایجاد فضای گفت‌وگوی باز، تقویت مهارت‌های ارتباطی و درک متقابل از نیازهای یکدیگر از مهم‌ترین راهکارهای بهبود این روابط است. والدین با آگاهی بیشتر از ویژگی‌های رشدی نوجوانان و ارائه حمایت عاطفی، می‌توانند به شکل‌گیری شخصیت سالم فرزندان خود کمک کنند. درعین حال، توجه به محدودیت‌های موجود در این زمینه و بهره‌گیری از مشاوره و آموزش‌های تخصصی می‌تواند تأثیر مثبت‌تری داشته باشد. در نهایت، ایجاد تعادل بین حمایت و استقلال، نقش کلیدی در پرورش روابط سالم بین والدین و نوجوانان ایفا می‌کند.

ملاحظات اخلاقی

مقاله حاضر زیر نظر کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد مرودشت و با کد اخلاقی به شناسه IR.IAU.M.REC.1402.003 انجام گرفته است.

مشارکت نویسندگان

نادره سهرابی شگفتی نگارش مقاله و سیامک سامانی ویراستاری مقاله را برعهده داشتند و صدرالله خسروی داده‌ها را تجزیه، تحلیل و خاتون ملاحی آن را تفسیر کرد.

References

1. Crone EA, van de Groep S, Te Brinke LW. Can adolescents be game changers for 21st-century societal challenges? Trends Cogn Sci. 2024;28(6):484-486.
2. Hersh JE. Vulvodynia in adolescents: presentation, diagnosis and treatment options. Curr Opin Obstet Gynecol. 2018;30(5):293-299.
3. Xie J, Luo Y, Chen Z. Relationship between Partner Phubbing and Parent-Adolescent Relationship Quality: A Family-Based Study. Int J Environ Res Public Health. 2022;20(1):304.
4. Qi H, Kang Q, Bi C. How Does the Parent-Adolescent Relationship Affect Adolescent Internet Addiction? Parents' Distinctive Influences. Front Psychol. 2022 Jun 7;13:886168.
5. Wang R, Li D, Zhang J, Song G, Liu Q, Tang X. The Relationship Between Parent-Adolescent Communication and Depressive Symptoms: The Roles of School Life Experience, Learning Difficulties and Confidence in the Future. Psychol Res Behav Manag. 2022;15:1295-1310.
6. Chiang SC, Bai S. Reciprocal Influences among Marital Relationship, Parent-Adolescent Relationship, and Youth Depressive Symptoms. J Marriage Fam. 2022;84(4):962-981.
7. Fitzgerald M, Esplin J, Wright L, Hardy N, Gallus K. Dyadic parent-adolescent relationship quality as pathways from maternal childhood abuse to adolescent psychopathology. J Marital Fam Ther. 2022;48(3):827-844.
8. Işık Akın R, Breeman LD, Meeus W, Branje S. Parent-adolescent relationship quality as a predictor of leaving home. J Adolesc. 2020;79:81-90.
9. Abu-Arafeh I, Howells R. Management of migraine in children and adolescents. Handb Clin Neurol. 2024;199:487-502.
10. Khanom S, McDonagh JE, Briggs M, Bakir E, McBeth J. Adolescents' experiences of fluctuating pain in musculoskeletal disorders: a qualitative systematic review and thematic synthesis. BMC Musculoskelet Disord. 2020;21(1):645.
11. Schoon I, Symonds J, Beyers W. Adolescents' digital lives: Introduction to the special issue. J Adolesc. 2024;96(4):681-683.
12. Izaki Y. Depression among adolescents : Clinical features and interventions. J Med Invest. 2021;68(1.2):22-28.
13. Sawyer SM, Azzopardi PS, Wickremarathne

D, Patton GC. The age of adolescence. Lancet Child Adolesc Health. 2018;2(3):223-228.
14. Yaşa C, Güngör Uğurlucan F. Approach to Abnormal Uterine Bleeding in Adolescents. J Clin Res Pediatr Endocrinol. 2020;12(Suppl 1):1-6.
15. Nobre J, Oliveira AP, Monteiro F, Sequeira C, Ferré-Grau C. Promotion of Mental Health Literacy in Adolescents: A Scoping Review. Int J Environ Res Public Health. 2021;18(18):9500.